

1935. IV. 21. :-: XXIV. évf. 12 sz. :-: 20 lei

HUSVÉTI SZÁM

I. Schutz

posztóáru-
nagykeres-
kedés.

ARAD,
Bulev. Regina Maria

Husvétli ajándékokban óriási választék!

**Szépét, értékeset
előnyös árban**

Szabó Albert

**üvegáru nagykeres-
kedésben vásárolhat**

Husvétli ajándékokban óriási választék!

Temesvári
BCU Cluj / Central University Library Cluj
**Record
Speciala**

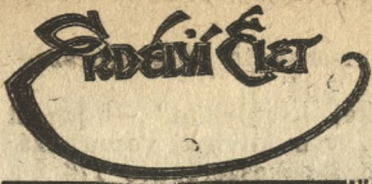
sör

a régi magas nívón

**Ne nézzen se jobbra, se balra
Cipőt: Jót, olcsót és divatosat csak a több évtizedes**

Szigeti Oszkár

**cipóáruházában vásárolhat
a színház-pénztárral szemben —**

XXIV. ÉVF. 12. SZ.
1935 ÁPRILIS 21.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Braşov, Satu-Mare, T.-Mureş

A budapesti és bécsi

**muzeumokban levő román műemlékek
kiadatását sürgeti az Universul**

(Bucureşti.) Az Universul megint foglalkozik a budapesti és bécsi muzeumokban levő művészeti és történeti tárgyak ügyével, amelyek Erdélyre, Bánátra és Bukovinára vonatkoznak. Ezuttal egészen szelid hangot ütött meg a magyar ügyekben elfogult és türelmetlen fővárosi lap és nagy igyekezetet tanusít abban a tekintetben, hogy a tárgyi világos maradjon a University Library Cluj.

Előljárójában elmondja a lap, hogy a bécsi és budapesti muzeumokban és levéltárakból a XIII. századtól kezdve egészen az újabb időkig terjedő sok erdélyi, bánáti és bukovinai vonatkozású művészeti tárgy és történelmi dokumentum van. Ezek egyrészét az osztrákok akkor vitték el, amikor Erdélyben és Bukovinában kezükben tartották a hatalmat és Bécsbe szállították. A történelmi levéltárak és múkincesek tulnyomó részét Erdélyből a magyar kormány az 1867-i kiegyezés után dirigálta föl Budapestre, ahol különböző helyeken nyertek azok elhelyezést.

A világháborút követő béketárgyalásokon foglalkoztak is ezeknek az értékeknek kérdésével. A st. germaini és trianoni békeszerződések kimondják Ausztria, illetve Magyarország ama kötelezettségét, hogy azokat a múkinceseket és történelmi anyagot, amiket 1914 július óta elvittek és amiket 1867 január 1-e óta szállítottak el, adják vissza az utódállamoknak. Ezt a kötelezettséget Ausztria és Magyarország egymással szemben el is vállalták. A múlt évben a stockholmi műtörténeti kongresszuson a magyar delegáció vezetője bejelentette, hogy az osztrák kormány mindazokat a magyar vonatkozású múkinceseket és történelmi dokumentumokat, amelyek bécsi muzeumokban és levéltárakban voltak, a st. germaini béke-

szerződés rendelkezése alapján visszaadta Magyarországnak.

„Nekünk nem sikerült ezeket hazahozni” — jegyzi meg az *Universul*. „Csupán néhány bukovinai vonatkozó okmányt Bécsből és a trianoni békeszerződés 176 §-a alapján 1922-ben száz láda néprajzi és műtárgyat Budapestről tudtunk hazahozni. Ezeket

Petran Coriolan aradi származásu egyetemi tanárnak, a cluji muzeumok felügyelőjének köszönhetjük.

Ugy Bécsből, ahová szász kisebbségi ember volt kiküldve a levéltárak átvizsgálására, mint Budapestről 1923 óta semmit sem hozhattunk haza annak dacára, hogy a st. germaini és trianoni békeszerződések értelmében Ausztria, illetve Magyarország kötelesek visszaadni Romániának a levéltárakat, történelmi okmányokat, antik és művészeti gyűjteményeket, amelyek Erdélyre, Bánátra és Bukovinára vonatkoznak”.

Ezután felsorolja, hogy miket kell visszakapni Magyarországtól. Ezek a következők: 1. A XIII. században Erdélyben működött kormány levéltára. 2. Az erdélyi udvari kancellária levéltára, amelyet 1872-ben Bécsből leszállítottak Budapestre, továbbá 3500 akta és 408 jegyzőkönyvkötetet. 3. Erdély pénzügyi archivuma, amelyet még 1872-ben szállítottak Sziiből Budapestre. 4. Az albaiuliai róm. kat. káptalan levéltára, amely 1246—1882-ig tartalmaz adatokat Alsó-Fehér, Hunyad, Nagyküküllő, Zaránd és Torda-Aranyos vármegyék román lakosságú községeiről. 5. Kolozsvár és Monostor klastromi levéltára, amely 1268-tól kezdve értékes diplomákat tartalmaz. 6. Az a levéltár, amely urbéri és népszámlálási adatokat tartalmaz. 7. A váradi róm. kat. káptalan levéltára. 8. Az erdélyi kir. tábla levéltára és sok más iratgyűjtemény.

A végén aztán megemlíti az *Universul*, hogy Petrán tanár 1925-ben „Erdély művészeti követelései” címen röpiratot adott ki, amelyben kimutatja, hogy milyen művészeti anyagot kell kapnia Romániának Magyarországtól a békeszerződések értelmében.

Ismételjük, az *Universul* ezuttal szokatlanul mérsékeltlen és tárgyilagosan ír. Csupán azon csodálkozunk, hogy éppen most, amikor Európa vajudik, amikor az egész kontinens sorsa dől el, az *Universul*nak nincsen egyéb gondja, mint ezt a kérdést újból megbolygatni.

Értékes, izléses kivitelű ékszerek

karórák, ezüst evőeszközök, disztárgyak legdusabb választékban kaphatók

Hartmann Kálmán ékszerésznél

Arad, Minorita-palota

Berlini levél:

Tombol a jókedv a Harmadik Birodalomban. — Göring fejedelmi násza, Ludendorff lobogódiszes reaktíválása

Majdnem ugyanakkor, amikor Berlin egyik külvárosában, Plötzen seeben két szerencsétlen ember a hóhér bárdja alá tette a fejét, mert véletlenül az uccán tartózkodott, amikor Herst Wesseit lelőtte a berlini alvilág egyik híressége, megkezdődtek Berlinben a porosz miniszterelnök, légügyi miniszter, két fegyvernem tábornoka, fővadászmeister stb., vagyis

Göring Hermann és Sonnemann Emmi

házasságkötésének előkészületei. 33 ezer barna- és feketeinges legény masírozott számtalan rezesbanda kíséréte mellett a birodalmi gyűlés elnökének palotájához. (Majd elfelejtettük, hiszen Göring a birodalmi gyűlés elnöke is). A 33 ezer hitlerista szerenádot adott a szeretett Hermannak, a kövér vőlegénynek, majd innen a városházához vonult, ahol dr. Sahn főpolgármester középkori ruhákba öltözött heroldoktól körülvéve összeadta a jegyes-párt. Ezután a domhoz vonult a nácisereg. Itt Müller birodalmi püspök adta a frigyhez a birodalmi egyház áldását. Az ünnepélyes szertartás alatt a városháza és dom fölött repülőgépraj keringett. Röviden:

Berlin elsőrangú ünnepnapot ült.

Hitler Adolf személyesen és Kerrl porosz miniszter voltak az esküvő tanúk. Azután díszbéd volt a náci előkelőségek számára. El lehet mondani, hogy nagyobb pompával a Hohenzollern-családban sem ünnepeltek házasságkötést. Csupán az hiányzott, hogy a legénybucsun a miniszterek fáklýásmenetet rendezzenek. És a Lust-Gartenben népünnepelet kellett volna rendezni ökörsütéssel és ingyensörrel. Talán ősi germán szokás szerint a nászéjszakát is a nagy nyilvánosság előtt kellett volna megtartani. Minden egyéb tekintetben meg volt mindaz, ami megfelelt a birodalom új urai tekintélyének. Főként a 33 ezer Hitler-fiu hatott impozánsan. Másszóval:

„Poroszország koronázatlan királya” tartotta menyegzőjét.

Alapjában véve lesznek sokan, akik azt vélik, hogy igazán magánügy, ha Göring Hermann a Sonnemann kisasszonyhoz való viszonyát törvényesíti. De kimondani ezt senki sem meri, ami természetes is. Mert a Göring-formájú párt nagyságok számára nem létezik magánügy. Legszemélyesebb életnyilvánulásaik is államügyek. És ez rendben is van, ha — miként a nürnbergi pártnapot — ezt is állami pénzen rendezik. Sokat lehetett olvasni az újságokban az ajándékokról, amelyekkel a boldog vőlegény elhalmozta szíve választottját. Legtöbbet írtak a briliáns diadémról, amelyen smaragdból kirakott kampóskereszt ragyog. Kár, hogy a drágaságokat nem állították közszemlére esetleg — a királyi palotában. Legalább felvonulhattak volna oda a munkanélküliek, a félnapig dolgozók, a középosztály tönkrement kereskedői és egyéb éhenkórászok — talán jóllaktak volna a nászajándékok látásától. Így azonban csak az uccákon ünnepélyesen lobogó kampóskeresztes zászlókat láthattak, aztán a 33 ezer Hitler-

legény felvonulását és hallhatták a rezesbandák felvidítő indulóit. Talán mindez jókedvre derítette volna az elfásult százezreket.

Apropos jókedv. Ami Ludendorff tábornok 70 éves születésnapja alkalmából Tutzingban, a Starubergi-tó mellett történt, szintén ide tartozik.

*A tábornokot — néhány hónap előtt mint árulót minden jó-
érzésű náci gyűlölte — a Führer távirata hirtelen és egyszerre
a világháború legnagyobb német hadvezérévé nevezte ki és szü-
letésnapján zászlódiszba volt kénytelen öltözni a hivatalos bi-
rodalom.*

Amikor Hindenburg még birodalmi elnök volt, általánosságban őt tartották a világháború legnagyobb német hadvezérének. Ugy látszik azonban, hogy kiderült: hogy ez tévedés volt, mert nem Hindenburg volt, hanem Ludendorff, aki a világháborút. (Bocsánat, majdnem elirtuk magunkat.) A világháború megnyeréséről egyáltalán nem lehet beszélni Ludendorff tábornokkal kapcsolatban De hát hogyan változott meg ily gyorsan a közvélemény? Figyelem! A halott Hindenburggal már semmit sem lehet csinálni, még a politikai végrendeletével sem. Ellenben az eleven Ludendorffot a mai viszonyok között talán használni lehet. Az új német óriási hadseregnek sokkal hiresebb névre van szüksége, mint a mostani hivatalnok-tábornokoké. Az nem tesz semmit, hogy

Ludendorff még nem is olyan régen a nemzeti szocializmust a legkártekegyobb örökletnek mondta, amely Németországot rettenetes szerencsétlenségbe fogja dönteni.

Az se tesz semmit, hogy az öreg generális a feleségével együtt pogány vallást követ és naponta Wotanhoz imádkozik. A „keresztény alapok”-ra helyezett Harmadik Birodalom nem ütközik meg azon a csekélységen, hogy katonai hatalmának kiszemelt vezére a kereszténység kiirtását követeli. Ő a világháború legnagyobb német tábornoka. Ezt a címet dij- és illetékmentesen kapta. És bizonyos, hogy Hitlerrrel történt kibékülése a külföldön olyan hatást keltett, hogy az összes térdek remegni kezdtek a rettegestől. Feltéve, ha nem csalatkoztak Németországban a hatást illetően A külföld inkább azon a véleményen van, hogy az utóbbi években

Ludendorff nem annyira hősként mutatkozott, mint inkább pogánysága, zsidó-, keresztény- és szabadkőműves-gyűlölete monamániákusaként.

Ünnepségek. Születésnapok és esküvők! A Harmadik Birodalom-

Cipő- és uridivatkülönlegességek
l e g o l c s ó á b a n

Apponyi Testvéreknél

A városházával szemben.

ban tombol a jókedv. Bár Danziggal nem lehet büszkélkedni. Egyébként minden úgy megy, mint a karikacsapás. A birodalmi kormány lerázott magáról minden ellenőrzést a költségvetést illetően. Most úgy sáfárkodik, ahogy neki tetszik. Emberfia ebbe bele nem szólhat. És ha történetesen a Kaiserhofban lezajlott lakodalmi ebédet közpénzből rendezték, ehhez igazán senkinek semmi köze. Az állam — maga a kormány. Azt gondolják talán, hogy korrupcióról van szó? Ment isten! A korrupció ellen a legnagyobb kiméletlenséggel járnak el. Keményen büntetik a vidéki párttagokat, akik a téli segélypénzeket vagy pártpénzeket bezsebelték. Az utolsó két hét alatt harminc ilyen esetet intéztek el. Egyrészüket bíróság elé állították, másrészüket elhelyezték. Nincs tehát kimélet. Hiszen nem lehetne eljárni a régi rendszer panamistái ellen, ha az új rend urainak nem tiszták a kezeik. Ami igaz, az igaz: a nemzeti szocializmus kiirtja a korrupciót. Csak nem éppen ott, ahol kellene: a magasabb helyeken.

Pesti levél:

A City és a reformnemzedék

A pesti City érzelmileg szűkre határolt területén az új Gömbös kormány megalakulása pillanatában a felfokozott izgalom villamoszikrái adták le a vészjeleket. A párnás ajtókkal védett vezérigazgatói szobákban senki sem merészelte háborgatni a City urait, akik

kétségbeesett erőfeszítéssel igyekeztek felfedezni régi ismeret-ségi körükben olyan urakat, akik nem kompromittálták magukat eddigi tevékenységükkel a reformnemzedék előtt

akikről ennek ellenére is feltételezhető, hogy vállalják az összekötő tiszt szerepét a mobil tőke teljhatalmu képviselői és a gazdasági berendezkedésünk átalakításáért küzdő reformifjuság irányítói között. Az ügyvezetőkön kívül a reszortigazgatók is hallhathatták hangjukat ezekben az órákban, sőt olyan alárendelt tisztviselők is átléphettek a párnázott ajtókat, akik eddig a titkárkisasszonyig is alig merészkedtek, ám most vitathatatlan tiszta családfájuk értékes lehetőségeket sejtetett az új irányzattal.

A tanácstalanságnál csak az ijedtség volt nagyobb Lipóciában. Érthető is, hiszen egy csapásra értékét veszíteni látszott évtizedek ünyeskedése, generációk simulékony és céltudatos munkája a mindenkori hatalmon levők jóindulatu támogatásáért, vagy legalábbis is barátságos semlegességéért.

A nagy gonddal kiépitett, jelentős és mindig gyümölcsöző befektetéssel alátámasztott régi összekötöttések egyik napról a másikra semmit sem jelentettek.

A méltóságos és kegyelmes urak az igazgatóságban ugyanolyan kevéssé számítottak a változott konstellációban, mint a nagybefolyású politikus bankügyészek. Sőt bizonyos tekintetben egyenesen teher-

telnek tűnhettek, lévén összeköttetésük letagadhatatlan a nagykapitalizmus érdekeit képviselő politikai frakcióval, amelyiknek közéleti eluralkodása tulajdonképen a reformnemzedék fellépését időszerrév tette. Nem csoda tehát, hogy a magyar mobil tőke kevésszámú haszonélvezőinek fölényes nyugalomérzetét ideges, kapkodó félelmi processzus váltotta fel. Akik eddig a történelmi tanulságok által egyáltalán nem indokolt optimizmussal hittek a magyar világrend változathatatlanságában, ami egyben a saját uralmuk zavartalanságát és irányító hatalmuk állandóságát jelentette, egyszerre mintha csak földrengés készülne, távoli, sőt nem is olyan nagyon távoli morajt vélték hallani és úgy érezték, mintha máris csuszni kezdene a talaj a nagytőke korlátlan hatalma alól.

Első gondolatuk természetesen ugyanaz volt, mint a ragadozóé, akinek a zsákmányát fenyegetik.

Mentsük, ami menthető --

suttogták maguk elé a párnázott szobákban a hatalmas íróasztalok előtt. De nem merték felemelni a telefonkagylót, vagy megnyomni a csengőt, amelyik bizalmasuk szobájába vezet. Félték, maguk sem tudták mitől. Ugy érezték mégis, hogy egyetlen mozdulattal elárulhatják magukat és személyi biztonságukat mégis csak a vagyonmentési láz elé helyezték. Különben sem láthattak tisztán az első riadalmas percekben; azt sem tudták, nem figyelik-e őket láthatatlan szemek s nem csap-e le rájuk egy titokzatos ököl, ha egyéni érdekeik védelmében szembehelyezkednek az ország jogos gazdasági követeléseivel. Mozdulatlanul félték tehát és hallgatagon, lüdbőrzön várták, mi fog történni velük és a pénzükkel.

A nagy depressziót könnyelmű és diadalmas fellelegzés követte abban a pillanatban, midőn az új rendszer hivatalos jelöltjei között felfedeztek néhány régi s nekik most százszorosán megnyugtató nevet. Ha a régi kartelvezéreik közül néhányan kormánytámogatással és ellenjelölt nélkül ismét a parlamentbe kerülhetnek, ha az új rendszer miniszterei mögött helyet kaphatnak a listán a vámkonjunktúrák szakma prominensei, akik a zsidó hitközségi életben is vezető szerepet játszanak, — nem kell félni, hogy a forró leves elégeti a szájukat. Ha van is veszély, mondták most már mosolyogva, nem olyan közeli s így lesz idő védekezni ellene. Amíg él és dolgozik a tőke, nekik az érdekeiért indul harcba. És titokban már a régi fölényrel rándítják a vállukat:

legfeljebb majd a reformmozgalom élharcosait is beválasztjuk az igazgatóságba...

Pillanatig sem kísérti őket olyan elképzelés, hogy az új irány vezéreit esetleg nem izgatja az igazgatósági tantiém, amelyik az utolsó időkben amugy is összezsugorodott a nyilvánosság nyomása alatt. Az sem ötlük fel előttük, hogy mindenkor és mindenütt voltak igazi hazafiak, akik ugyanazzal a meggyőződéssel és elszántsággal harcolnak általános nemzeti szempontokért és a közösség érdekeiért, amilyen heves és tevékeny kitarással ők a saját devizavetésüket munkálták. Elfeledkeztek róla, hogy nálunk például szegényen halt meg Szilágyi Dezső, hogy jelentős vagyonát politikai elveiért áldozta fel az ifjabbik Andrássy Gyula gróf. Eltakarják a szemüket hogy ne lássák Mus-

solinit és meghamisítják a tényeket, hogy ne kelljen tudomást venniük Hitler középkori aszkéziséről, amelyik nemcsak abszolút értelemben ellenállhatatlan propagandaeszköz, de egyben vitathatatlan bizonyítéka, hogy a legmaterialisabb korszakban is győzhet a rajongó megszállottság.

Hitler és Sztalin ellenfelei kénytelenek voltak megállapítani, hogy e birodalmi vezérek puritánizmusa ellendllhatatlan hatást gyakorol a tömegekre.

A mi nagykapitalistáink elkésve fogják belátni, hogy rosszul számítottak, midőn úgy képzelték, hogy a reformnemzedéket is olyasfajta régi ideálok vezetik, melyek az igazgatósági tagságokban óhajtanak realizálódni. Ugyanugy tévednek, mint az ijedtség első perceiben, midőn a mobil tőke kisajátításától reszkettek. Az új irányzat képviselői tisztában vannak a tőke nemzetközi kapcsolataival és azzal is, hogy egyelőre ez a mobil vagyon csak úgy kamatozhatik megfelelően, ha megmaradnak számára az eddigi lehetőségek, melyeket most még kétségkívül azoknak a működése biztosít, akik az új korszak előszéléire hidegleglősen borzongtak össze. Nem gondoltak tehát a tőke szocializálására, de igen is egy becsületesebb jövedelemelosztás biztosítására. Ezzel kapcsolatosan

mindenekelőtt egy erősen progresszív jövedelmiadó-rendszerre, mely mint Angliában, a mammutjövedelmek legnagyobb részét az állam részére biztosítaná.

Azt is jól tudják, hogy ez a progresszív adózás a munkaalkalmakat jelentősen szaporítaná, mert sokszorosan felfokozná a tőke vállalkozókészségét.

A mobil vagyonok birtokosai kénytelenek lennének tőkéjük száz százalékát a termelésbe vonni, hogy ilyenképen a fokozatosságon alapuló adókulcs ellenére is elegendő jövedelmük maradjon

a maguk és családjuk eddigi megszokott életstandardjának fenntartásához, melyről természetesen nem hajlandók lemondani s amelyhez való jussukat vitathatatlanak tartják

Nem félünk a mumustól — dudolják most világszerte népszerű dallamra, felszabadult lélekkel és megkönnyebbült szívvel a mi hazai kapitalistáink. Ha holmi erőszakos, hirtelen és észszerűtlen tőke-kisajátítást célzó forradalmi intézkedésekre gondoltak, úgy valóban nem is kell félniük a reformnemzedék gazdaságpolitikusaiknak a mumusától. Mert ez a mumus gondolkozó lény, aki mindenekelőtt az országos érdekeket kívánja szolgálni, így mi sem áll távolabb tőle, minthogy leszurja a birkát, amelyiket minden évben újra meg lehet nyírni. Viszont azonban ugyanez a reformpolitika sohasem nyugodhatik bele, hogy a gyapjuból ne kerüljön takaró mindenki számára, aki fázik.

l-n

Fodorné és Weinfeldné

speciális kozmetika. Strada Alexandri No. 3.

!! Összes szépségápolás szakértői kezelés. - Tanítványok kiképzése. !!

Palesztinai levél:

A világ minden részéből fokozott tempóban vándorolnak a zsidók Palesztina felé

Valamit Palesztina zsidó lakosságáról. Néhány statisztikai adat. A valóságukért nem kezeskedem. Angol forrásból kaptam. Lehet, hogy helytállóak. Nem volt alkalmam ellenőrizni őket.

Tehát: 1931-ben Palesztina zsidó lakosságának száma 174.610 volt. 1934 é végén a zsidóknak hivatalosan nyilvántartott lélekszáma 285 ezer volt. Maguk a zsidók azonban 310 ezerre becsülik lélekszámukat. Valószínű, hogy 1935 végével 350 ezer lesz ez a szám, ami azt jelenti, hogy Palesztinában a zsidók száma öt év alatt megkétszereződött. Ezeknek tekintélyes része illegális bevándorló. Az ügynökségek, amelyek zsidókat csempésznek be Palesztinába, fejenként 40 fontot kérnek és nagyszerű üzleteket csinálnak.

Kétségtelen, hogy a zsidó bevándorlók most sokkal gyorsabb tempóban érkeznek Palesztinába, mint ahogy gazdasági értelemben el lehet őket helyezni.

Tel-Aviv, ahová a bevándorlás irányul, már tulzsufolt. Tavaly nyáron 65 ezer lakója volt, ma már állítólag 110 ezer. Alig van elegendő ház ennyi ember befogadására és az építőipar duskálkodik a pénzben. Igen nehéz ezt az embertömeget másutt elhelyezni. Nagyszámu bevándorló arra vár, hogy Jeruzsálembe mehessen, amikor ott már készen lesz az új vízvezeték. Mások a kolonizációkra mennének, ha az összeköttetés jobb lenne.

A földspekuláció a legörületesebb mértékben tovább tart.

Jaffa és Tel-Aviv közelében egy acre föld ára 400 font. És veszik ezen az áron. Néhány évvel ezelőtt 10 fontért nem akadt vevő. Ez az áremelkedés a felelős cionistáknak nagy gondot okoz. Ezek az emelkedő árak főként a narancstermelő kolonizációk jövődjét fejlődését súlyosan fogják hátráltatni. Most még jó árakat kapnak a termelők. De a zsidó kolonisták már kénytelenek minél több olcsó arab munkaerőt foglalkoztatni. Éppen ennek tudható be, hogy a viszálykodás a zsidók és arabok között a narancs-zónában feltűnően alábbszállott.

Hivatalosan az a vélemény uralkodik, hogy gazdasági visszahanyatlás még nem várható és ha be is következik, nem lesz veszedelmes, mert bizonyos ideig még mindig érkeznek Középeurópa-ból tőkeerős zsidó bevándorlók.

A politika inkább szorul háttérbe, mint azelőtt. Amióta ugyanis már nem beszélnek a közeli parlamenti választásokról, a közérdeklődés elterelődött a politikától. A nemrég érkezett sok német zsidó befolyása stabilizáló hatással bír. Sokkal inkább el vannak foglalva a megélhetési gondokkal, semhogy a keleteurópai bevándorlók szociális és politikai teóriái és viszálykodásai iránt érdeklődnének. A németországi zsidóknak köszönhető, hogy Haifában oly sok kereskedelmi vállalat és gyár alakult.

Igen fontos esemény a szíriai és libanoni francia hatóságok határozata, amely megengedi a zsidók letelepedését ezekben az országokban, feltéve, ha nem üznek erős cionista politikát és nem telepednek le a palesztinai határ mentén. Általános a hiedelem egyébként, hogy nem sokára megkezdődik az erős zsidó bevándorlás Transzjordániába.

Az arabokban folyton hadakozik a zsidó bevándorlás elleni ellenszenv az ebből származó haszonnal. Ebben a pillanatban az arabok a Huleh-tó kiszáritására vonatkozó koncesszió miatt izgulnak. Ezt a koncessziót a háboru előtt a török kormány egy arab családnak adományozta, de a család pénzhiány miatt nem élvezhette azt. Most egy zsidó pénzcsoport vásárolta meg a koncessziót. A zsidó csoport arra kötelezte magát, hogy a közeli jövőben 40 ezer dunámot kiszárit. Ebből a kormánnyal kötött egyezség értelmében 15 ezer dunámot arab telepítések céljaira tartalékolnak. Az arab vezetőket ez azonban nem vigasztalja meg, mert azt mondják, hogy a koncessziónak zsidók által történt megszerzése növelni fogja a zsidók számát. Érzik, hogy a zsidókkal szemben pozíciójuk rohamosan rosszabbodik. Ezek az események új tápot adtak a palesztinai arabs nacionalizmusnak. Az új mozgalomnak Jeruzsálem megbukott arabs polgármestere a vezetője. Eddig még nem tudtak eredményt elérni az új mozgalom hívei. Kérdés, mit hoz a jövő?

NE SIRJON,

ha nem fogy az áruja. Kérjen propaganda tanácsot az
»AGGE« reklámvállalat

erdélyi központjától: Arad, Bul. Reg. Ferdinand 19. Telefon 525. Hirdessen általunk a városi és vidéki autobuszokon, mozikban, uccai hirdető és villanyoszlopokon strandon, a vasútállomáson vagy olyan modern szabadtéri reklámlehetőségek formájában, amelyek városi vagy állam bérleménytárgyát képezik. Teljes felelősséggel vállalunk különleges reklámpropagandát az ország bármely részében.

**Gyors, megbízható és olcsó
az AGGE-propaganda!**

Kár minden baniért, amit rossz, ötletlen propagandára áldoz!
A jó reklám biztos sikert jelent!

Bécsi levél:

Káprázatos palotákban élte egyhangu életét Schmidt Miksa, — a különöz nábob

A lapok sokat irtak a nemrég elhunyt budapesti különöz milliomosról, Schmidt Miksáról, Málnás Elza egykori barátjáról, aki sok milliót érő műkincseit és magyarországi kastélyait részint Budapest székesfővárosra, részint egy szerzelesrendre hagyományozta. Schmidt Miksa vagyonának legnagyobb része azonban Bécsben van. Eről számol be bécsi levelezőnk érdekes tudósítása:

A Währingstrassén tágas barokk-palota áll. Valamikor a Chotek grófi család tulajdona volt. A kapualjban néhány Chipendal-stilusu butor. Szerény tábla hirdeti, hogy itt a Schmidt Friedrich Ottó-féle „műbutor” cég tanyázik. Bemegyek a könyvekkel rendszertelenül teltömött irodába. Az íróasztal mellől idős, egyszerű ruházatu ur áll föl. Rövid szóváltás után hozza a szolga a kabátját, kalapját, botját. És kezdetét veszi a több mint egy óra hosszát tartó vándorlást, amely egyik ámulatból a másikba ejtett. Már a palota előcsarnokában olyan diszes és nemes formájú butorokra akadunk, amilyeneket csak a Louvre-ban lehet látni, vagy renaissance-kastélyokban, esetleg angol lord vidéki kastélyában. Boule-szekrények, regence-stilü ládák, XIV. Lajos-asztalok és Adam meg Sheratan készítette kómmódok láthatók, amilyeneket az angol gyűjtők súlyos pénzekkel megfizetnek. Csodálkozva kérdezem, honnan került így együvé ez a sok kincs. A válasz nem nagyon elégített ki. Azt mondja kísérom, hogy a legtöbbje mint az eredetiek utánzata a cég műhelyeiből került ki. Olyan utánzatok ezek, amelyeknek technikailag oly művészi a kivitelük, hogy az áruk gyakran tulszárnyalja az eredetiek árát. A lépcsőház falán függő gebelinek, az állványokon levő antik szobrok, az olasz festmények, a hatalmas vitrineket megtöltő renaissance-szobrok kétségen kívül mind eredetiek. Kisérom erre vonatkozó megjegyzéseimre igennel bólint.

Keresztül megyünk termeken, amelyek telve mindenféle stilusu pompás ülésre szolgáló butorokkal. Állványok roskadásig megrakva régi szövetekkel és csipkéekkel. Hollandi mesterek alkotásai között egy valódi Rembrandt pompázik. Egy gótikus láda valóságos műemlék, amelynek kijár a műemlékek védelme. Az elefantsontinkrusztációkkal borított kínai paraván és néhány gyönyörű váza szemlélése közben kísérom fantasztikus összegeket mond.

Most már nem is jöhet tekintetbe, hogy vásárolok-e valamit vagy sem? Benne vagyunk a műkincsek csodálatában. A szem nem tud betelni nézésükkel. Nem csoda, hogyha műértő kísérom azt mondja, hogy tekintsük meg a Pötzleinsdorfi kastélyt, amely szintén a cég tulajdona és ahol „egészen más dolgok” láthatók. Mindennek a tulajdonosa Schmidt Miksa, a nemrég Budapesten elhunyt milliomos, akit már a háboru előtt „Bécs nábob”-jának nevezték a császárvárosban. Schmidt a vagyonát főként amerikai krózusokkal lebonyolított üzletekkel kereste. Stilszerű kastély-berendezéseket szállított és gyűjtő-szenvedélyüket is kielégítette.

A Pötzeleinsdorf-kastély egyébként színhelye Raimund híres színtátekának, a „Tékozló”-nak. A múlt század negyvenes éveiben Geymüller bankáré volt, aki adakozásaival és pazarlásával úgy önmagát, mint tekintélyes bankházát tönkretette. Schmidt Miksa a 16. század elejéről való épületet barokk-palotává varázsolta azzal, hogy portálépat, párkányzatokat, pilasztereket és menyezet-freskókat építtetett bele az évekkel ezelőtt lebontott Lichtenstein-hercegi Herrengassei palotából. A Pötzeleinsdorf-kastélyban kizárólag eredeti butorok vannak. Ezek a mintái azoknak a mesteri utánzatoknak, amelyeknek a cég a szerencsésjét köszönheti. A park a maga ritka fáival és állataival, a képtár a Tizianokkal, Veronesekkel és Van Dyekkel külön fejezetre tarthatnak igényt. De még ez a kastély sem tekinthető a „Bécsi nábob” legdusabb kincstárának. A tulajdonképeni antik gyűjtemény Budapesten van. Legértékesebb tárgyait őt tartotta a különö milliomos, akinek Bécs környékén még további hat, történelmi érdekességű kastélya volt.

Az mondják, hogy Schmidt Miksa a legszerényebb keretek között élt Budapesten. Ugyiszólván alig költött önmagára valamit. Igen érdekes volt az a kapcsolat, amely az általa gyűjtött műkincsekhez fűzte. A dírtoklásról és magáról a műkincsek élvezetéről megvolt a maga különleges egyéni felfogása. A műkincsekben lelt kedve, a kastélyok berendezésében lelt kielégülést. Ő maga nem volt az az ember, hogy kastélyokban szeretett volna lakni, vagy pedig olyan, aki rab-szolgája legyen a holt tárgyaknak. Szerette a csendes kertet, ismer-te a régi és új nyelveket, kedvelte a zenét és szerelmese a klasszikus német irodalomnak. Ennek a különö milliomosnak az volt az utolsó kívánsága, hogy temessék el Mágnás Elza mellé. Ezt a kívánságát nem lehetett teljesíteni, mert megszűnt a temető, amelyben Mágnás Elza pihen. Egyedül pihen tehát a nábob, mint amilyen egyedül vándorolt a földi életben.

Szebbnél-szebb érté-
kes disztárgyak és
használati cikkek köz-
ismerten legolcsóbban

M. Fischer

üveg és porcellán
nagyáruházában
Aradon,
Fehér Kereszt-épület

Párisi levél:

Egy amerikai professzornak sikerült eddig mintegy egymillárd dollár értékű elsülyedt, elásott, eldugott kincset felkutatni. - Az egész világ lázas figyelemmel kíséri a komoly tudós fáradságos munkáját

A Francia Jegybanknak saját boltja van, ahol úgy méri a tiszta aranyat, mint a szatócs a kockacukrot. Egész a bolthajtásig érnek a polcok, amelyekben szépen becsomagolva sorban állnak az aranyrudak, amelyeknek egyenkénti értéke 216 ezer papirfrank.

Számlálatlan millió halmozódik fel ebben a helyiségben.

És a készletet majdnem mindennap ki kell egészíteni. Ebben a fejetejére állított világban, amelyben semmi sem állandó az emberek szinte tébolyult makacssággal vetik magukat az aranyra, amely — ha hinni lehet a csillagászoknak — egy távoli égtest tiszta anyaga. De hozzánk sokkal közelebb, alattunk a földben vagy a vízben elmerülve talán kartávolságnyira rengeteg mennyiségű arany hever felfedezetlenül és használatlanul. Milyen hatalmas aranygolyó telnék ki abból a sok aranyból, amit kapzsi emberek a föld mélyébe rejtettek, vagy a vízbe sülyesztettek. Ma is ez történik Franciaország minden városában és minden falujában. Csakhogy nem egészen. Ma aranyat vásárol a francia és elzárja tűzálló pánccsokrényébe. Így biztosítja vagyonát a rablók ellen, az államhatalom és adóhivatalok ellen.

ELVESZETT KINCSEK

Mindig, amikor rosszul állt a közbiztonság, amikor forrongás rázta meg a világot, eltüntették a föld alá a drágaköveket és nemes fémeket. Csak emlékezzünk vissza gyerekkorunkra, amikor tátott szájjal lestük nagyanyó elbuzulását, hogy 1848-ban hogyan ásták el a nagyapóval a csűr padlója alá a családi ezüstöt és az ősoktól örökölt drágaságokat, nehogy akár a honvédek, akár az orsztrákok kezébe kerüljenek. Mindig és minden országban így csináltak háboru vagy forradalom idején.

Vajjon mi lett az elásott kincsekkel? Ha a tulajdonos életben maradt, visszatért otthonába és kiásta a családi kincset. De ha a tulajdonos egész családjával elpusztult a felgyújtott házban, ha gályarabságra vetették, ha a kinpadon pusztult el, vagy ha egész nemzetsége járványos betegségben pusztult el?

Orosz emigránsok mesélnek párisi menhelyükön duruzsoló szamovár mellett nemzetségük aranyáró! és ezüstjéről, ósrégi gyöngysookról és szent ikonosztázokról, amelyek sötét aranykeretben van-

Osztálysorsjegyek legszerencsésebb beszerzési forrása

Banca ILIESCU S. A. Cluj

Képviselőt egész Erdély és Bánát területén. Diszkrét kiszolgálás!

Aradi fiók: Str. Bratianu 3.

nak, telehintve vérvörös rubinttal és ragyogó gyémántokkal. Mind-ezek a kincsek megjelölt helyen el lettek ásva, mielőtt még elindul-
tak a szuronyerdőkkel megrakott határokon át a bizonytalanságba.
Hát igen, föld és víz gyémántot és aranyat rejt a méhében. Olyan
aranyat és gyémántot, amelyet emberek rejtettek oda.

• Ismerek egy embert, aki azzal éli le életét, hogy
ezeket az elásott kincseket felkutatja.

Nem varázsvesszővel kutat, hanem villanyvilágításos levéltárakban
poros foliánsok és elsárgult pergamentek fölé hajolva. E. G. Wilkins
a neve. Főlöszlegesen hangsúlyozni, hogy izig-vérig amerikai. Olyan,
mintha valamely vicclapból mint Oncle Sam karrikaturája lépett
volna ki.

Ha valaki kíváncsi erre a mister Wilkinsre, megtalálhatja min-
dennap a párisi Nemzeti Könyvtárban. Könnyen rá lehet ismerni
aranykeretes pápaszeméről, kopasz fejéről, főként azonban hatalmas,
hosszúnű töltőtolláról, amelyet szorgalmasan rágszál, mialatt apró
egérszemei végigfutnak régi kéziratokon. Vasstag feljegyzési könyve
szattánybőr kötésű. Ezt a könyvet gondosan maga elé teszi és néha
fontoskodó ábrázatot vágva beleír valamit mikroszkópikus betűkkel
és furcsa figurákkal. Ez az ő titkos írása. Rajta kívül senki sem tud-
ja megfejteni. Olykor-olykor felemeli szürke pofaszakállát és nevet.
Csak ő tudja, miért...

Rátalálni könnyű. Ellenben nem tanácsos megszólítani, mert amíg
furcsa munkájával van elfoglalva, megszűnik társaslény lenni. A kel-
lő pillanat a közeledésre akkor adódik, amikor mister Wilkins már
elvette a ruhatárból bélelt felöltőjét és elhagyva a Nemzeti könyvtár
olvasótermét, szokott helyét felkereste az egyik kisebb olasz vendég-
lőben és már üresen áll előtte a hosszunyaku chiantis-üveg. Igen al-
kalmatlan pillanatban szólítottam meg. Ilyenkor rózsaszínűnek látja a
világot, kedves barátjának nevez és hirtelen megeredt szóáradattal
értésemre adja, hogy valamikor katedrája volt a leghiresebb ame-
rikai kollégiumban.

— De ez nem fontos — mondja mister Wilkins rátekintve csil-
logó borospoharára. — Tulajdonképeni életem akkor kezdődött, ami-
kor abbahagytam az időpocsékoló tanítást és hatalmas művemnek
szenteltem magam, amely 1936-ban remélhetőleg végleg befejeződik.
Fél emberéletem át dolgoztam rajta.

DOLLÁRKINCSEK A TENGER MÉLYÉN

— Elásott kincsek után kutatok. Már mind az öt világrészben jár-
tam. Európával és Amerikával teljesen elkészültem.

*Minden országban az elásott kincsekről szóló mondákat és re-
gét gyűjtöm össze és végigkutatom a könyvtárakat és levél-
tárakat, hogy a mesében rejlő parányi igazat kikutassam.*

Ez a parány azonban sokkal több, mint ahogy ön hiszi. A meséket
nem szabad megvetni. Természetesen nem lehet hinni bennük. Ku-
tatni kell. És a mese elvezet a helyes nyomra. Hamarosan hátat for-
ditok Európának és átnézek egy kicsit Ázsiába. Addig befejezem eu-
rópai kutatásaimat. Hát igen, kedves barátom,

*a föld és a tenger milliárdokat fog kivetni magából, ha majd
megjelenik a könyvem.*

Elmondok önnek néhány esetet az elmúlt századból.

— Vegyük például az óceánt. 1839-ben Anglesey közelében elsüllyedt a „Royal Chamer” 30 millió font sterling értékű aranyrakománnyal. 1855-ben a Fekete-tengeren elsüllyedt a „Fekete herceg”, amely 10 milliárd dollár értékű aranyat vitt. A hajótörés helyét egyedül én ismerem. A „Dorothee” 1899-ben a rulu-aprtnál elsüllyedt a burok egész hadikincsével. De ezek csak szegényes darabkák. Csak magánál a Jőreménység fokánál 50 millió font értékű arany, ezüst és drágakő fekszik a tenger fenekén. Az elsüllyedt Armada tenger-nagyi hajója, az „Almiranta Florentia” 40 millió dollár értékű aranyat vitt magával a hullámsírba. Minden száz évben megkísérelték, hogy felhozzák ezt a kincset a tengerből, de csak 1922-ben sikerült Burus kapitánynak néhány aranyrudat és maréknyi arany- és ezüst-pénzt napvilágra hozni. 1702-ben a vigói öbölben tizenkét spanyol aranygálya süllyedt el, amelyek 20 millió angol fontot képviseltek. Török hadihajók 40 millió dollár értékű kincsel süllyedtek el 1827-ben a navarini öbölben. A „Lutin” nevű angol háromárbócos magával vitte a tengerfenékre a hauza-városok teljes kincsét, amikor 1793-ban a hollandi part közelében elsüllyedt... És mennyi kincs merült alá a hullámsírban a világháboruban elsüllyesztett hajókkal!

AZ INKÁK GYÉMANTJAI

— De meg sem közelíti a tenger mélyén pihenő kincs azt a gazdagságot, amelyet a szárazföld rejt magában. Elsüllyedt hajókat aránylag nem nehéz megtalálni.

Háromezer helyet ismerek, ahol különböző korszakokban kincseket ástak el

Százsázalékos bizonyítékaim vannak fettevéseim helyességének alátámasztására. Egyesek egészen a legsötétebb ókorig nyulnak vissza. Így például Xerxesnek Mezopotámiában elásott kincsei vagy Dido kincsei karthagó környékén, amelyeket Nero római császár idejében egy Casallius Bassus nevű ember állítólag felfedezett, de nem hozott felszínre. Attila legendás kincséről és Sába királynőjének gazdag kincstáráról most nem is akarok beszélni.

— Érdekesebbek és jövedelmezőbbek az ősmérikai leletek. Atahualpa, az inkák utolsó uralkodója, kész volt színültig megtölteni arannyal azt a termet, amelyben fogva volt, ha Pizarro szabadon bocsátja. Erre a célra legalább egymillió kiló aranyra lett volna szükség. A konquistádor azonban fontosabbnak tartotta, hogy megölje az inkák fejedelmét, mire az inkák elásták az aranyat. Számos kalandor kutatott hiába az inkák kincse után. Mesebeli mennyiségű drágakövet, gyémántot és aranyat mentett a perui kormány a spanyolok elől menekülve 1822-ben egy amerikai hajón a Kokos-szigetre. A hajó egész személyzete résztvett a kincs elásásában. Mikor minden el volt rendezve, a perui kormány kiküldöttei a hajó minden emberét legyilkolták. Brown hajóskapitány, aki 1849-ben megtalálta a rejtékhelyet, kiásta a kincset, más szigeten elásta újból és meghalt anélkül,

Értésedek alatt szerzett országos hírnév garantálja, hogy a lelegegészebb, legjobb kivitelű férfi és női cipők készölnek megrendelésre

V á r h o l L á s z l ó

cipőkészítő üz. mében.
Arad, strada Brailescu

hogy titkát bárkinek is elárulta volna. Európában Franciaországban van a legtöbb arany. Itt a poigárok zsugoriabbak voltak, mint más-
hol és a forradalmak is többet pusztítottak, mint egyéb országokban.
Az elűzött emigránsok is elásták kincseiket, mielőtt emigráltak. So-
kukat elfogták, megölték. Mások nyomorban pusztultak el külföldön
anélkül, hogy kincseik rejtekhelyét elárulták volna.

*Eddig sikerült megállapítanom egymilliárd dollár értékű kincs
rejtekhelyét*

és bizonyosra veszem, hogy kétszerannyit fogok még találni. Már rég
kiadtam volna könyvet eddigi kutatásaim credményéről, ha nem fél-
nék az arany végzetesen kártékony befolyásától. Uj milliárdok uj vér-
ontást jelentenek, újabb pokoli fegyvereket, újabb háborukat. Ha a
világ nem lenne oly koldusszegény, már rég benne lennénk az uj
világháboruban. Látja, ezért akad meg a tollam, valahányszor köny-
vem végső következményeire gondolok...

Ezeket mondotta mister Wilkins. Egyszerre azután kimaradt a
Nemzeti Könyvtárból. Az olasz vendéglőből is. Ki tudja, Ázsiának
melyik részén jegyzi bele szattyánbőr-kötésű jegyzőkönyvébe az ada-
tokat Ázsiában elásott kincsekről?...

B. K.

A városi mozik

**vérátömlesztéssel segítettek a konkurrens
magánmozikon, — de ezt a veresésgéget,
sem az önfeláldozó nagylelkűséget nem bírja
el Aradváros közönsége**

(A r a d.) Bekövetkezett az, ami előrelatható volt: az
egyesített aradi mozik gyengébbnél gyengébb filmeket
hoznak.

**A pénztárnál napirenden vannak a felzudulások
amiatt, hogy miért kényszerítik a közönséget
olyan mozikba, amelyeket nem látogat szívesen.**

És bekövetkezett az, ami szintén előrelatható volt, hogy
a moziknak ez a változott rendszere még jobban elide-
geníti a közönséget ettől a szórakozásától, mint eddig.

És most már városszerte látják. De hivatalos körök-
ben is egyre terjed az a vélemény, hogy

**a város vezetőségének nem lett volna szabad ezt
a minden törvényes alapot nélkülöző és minden
formalitást mellőző házasságot nyélbeütni.**

Amikor a legkisebb ügyekben éppen a város az, amely
szigoruan tartja magát a törvényekhez és rendeletekhez,
ami elvégre kötelessége is, akkor olyan komoly és nagy
horderejű kérdésben, mint a városi mozik problémájának
megoldása, nem lett volna szabad szemel hunynia az
ezt szabályzó törvények fölött. Különösen áll ez a mai

helyzetre, amikor a polgármesteri székben dr. Ursu, a kiváló jogász és helyettese olyan korrekt és a város érdekieért mindenkor sikra szálló ember, mint Constantinescu tanár. Nem tudjuk, mivel fognak ezek az urak védekezni, amikor a mozi-ügynek felülvizsgálására kerül a sor.

Ki fogja ezért vállalni a felelősséget?

Mert valakinek vállalni kell. Vállalni kell nemcsak a 15 milliós vagyonkomplexumért, de azért is, mert

kétségessé vált azáltal a városi mozik jövője, hogy egy szinte érthetetlen gavalléros gesztussal vért adtak az elerőtlenedett konkurenciának.

Állítjuk, hogy bizonyos idő óta megbocsáthatatlan és talán helyrehozhatatlan mulasztások történtek a városi mozik adminisztrálása körül. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy

a hiba nemcsak a mozik vezetésében keresendő,

hanem abban is, hogy a város vezetősége nem sietett azzal a köteles gondossággal a mozik vezetőségének segítségére, mint amilyent az átmeneti nehéz idők megkívántak volna.

Egy kereskedelmi vállalatot, ha már gründolt ilyent a város, nem lehet olyan hivatalos formák között vezetni, mint mondjuk: az anyakönyvi hivatalt. Ma egy kereskedelmi vállalat csak akkor életképes, ha azt tempó, ötlet és az adott kedvező helyzetek felismerése jellemzik. Mert mondhat bárki bármit, kitűnő

szakembereknek és hozzáértő közgazdasági szaktekinélyeknek az a véleménye, hogy az aradi városi mozik életképes vállalatok és előnyös adottságaik mellett könnyű módon lehangorolhatték volna a konkurenciát.

Ez különben az utóbbi időben minden megerőltetés nélkül nyilvánvalóvá lett és Aradon mindenki tudott róla, csak éppen a város vezetősége érthetetlen okokból nem vett róla tudomást.

Bizonyítékaink vannak arra vonatkozólag, hogy a filmesek sokkal szivesebben dolgoztak a városi mozikkal, mint a magán-mozikkal és bebizonyított tény az is,

Tavaszi angol és francia divatlapok érkeztek a „REVÜ” SZALONBA

C S O N T

elsőrendű uriszabósága, ARAD, Strada V. Goldiş
Palatul Banca Românească

hogy a közönség sokkal szivesebben látogatta a tiszta, nívós, előkelő városi mozikat, mint a magán-mozikat, amelyek nem kimondottan mozi-célnak megfelelően épültek, tehát nem is nyújthatják azt a kényelmet és biztonságot, mint a városi mozik.

Feltesszük a kérdést,

hogyan történhetett meg az, hogy a városi mozik filmek nélkül maradtak

ugyanakkor, amikor a legujabb mozi-alakulat, az Erzsébet-mozgó átalakulhatott premier-mozivá és tudomásunk szerint kitűnő filmeket kötött le magának. Így kóstolóba husvétkor mindjárt bemutatja a világhírű „Bab-szem kisasszony” című filmet Shirley Temple-vel, a kis filmsztárral a címszerepben. Ennek az lesz a természetes következménye, amiként erre a multban már volt is példa, hogy a közönség újra beszkokik az Erzsébet-moziba, amelynek kényelmes nyári helyisége is van és ezzel hatalmas csapást mér a Central mozira, amely az egyesített mozik közül egyedül maradna nyitva a nyári hónapokban. Ha azonban a város egyedül adminisztrálná a Centralt, akkor ez nem jelentene különös veszteséget. Így azonban

a Central bevételében a nyári hónapokban az Uránia és Corso is részesedik,

Bátrak vagyunk kérdezni, hol volt az üzleti elgondolás, hol volt a fantázia a városi mozik problémájának ilyen megoldásában? Vagy talán úgy képzelik el ezt a házasságot, hogy a nyári szezon végén szépen, csendben elválnak, mintha semmi sem történt volna? Pedig nem ez a helyzet. A helyzet az, hogy a közönséget elidegenítették a városi moziktól és

a város átsegíti konkurrensait a keserves nyári hónapokon.

Az egészséges üzleti verseny hiányának tudható be az a vérszegény, szomorú ünnepi műsor, amelyet az egyesült mozik a közönség nagyobb kihasználására összeállítottak. Sajnálattal kell előre látnunk, hogy létezésük óta soha a városi moziknak nem volt oly rossz husvétjuk, mint amilyenek az idei ígérkeznek.

REUSZ műjéggvár

3 havi üzemjavítási és modernizálási munkálatok befejezése után a legjobb műjeget hozza forgalomba. — Házhozszállítás teherautokon. Pontos kiszolgálás, hatóságilag engedélyezett hűtőtelep.
Bul. Reg. Ferdinan 23. Tel. 141.

Bécsi levél:

külföldre sibolt tízmillió schillinget perelnek az osztrák munkás szervezetek

Az osztrák munkásság szenzációs pör előtt áll, amelyet a II. Internacionálé ellen szándékozik indítani ama

tízmillió silling visszadása miatt, amelyet a februári marxista forradalom kitörése előtt külföldre mentettek

és részben a II. Internacionálé zürichi, részben brüsszeli pénztárában nyert elhelyezést. Ezt a hatalmas vagyont a felosztott osztrák szociáldemokrata szervezetek jogutódja, a szakmai szövetség igényli.

Ezt a vagyont az osztrák szabad szervezetek szövetsége hozta össze. Ez a szövetség 800 ezer taggal rendelkezett és

Ausztria leggazdagabb munkás intézménye volt.

A szövetség szakmai szervezetekre tagzódott, amelyek maguk kezelték a vagyonukat. A vagyonkezelés meglehetősen bonvolult volt. Egyes szervezetek vagyona ingatlanokból, házakból álltak, mások viszont pénzüket értékpapírokba fektették. Minden szervezet annak idején képes volt milliós vagyont összegyűjteni. A szervezetek vagyonának központi gyűjtőhelye a Munkásbank volt. Ennek révén és e bank útján történt minden pénzügyi tranzakció.

Még évekkel a februári forradalom előtt kezdték meg a szakszervezeti vezetők a vagyonnak külföldre való átmentését.

A Munkásbank útján még a deviza-rendelet kibocsátása után is egyre nagyobb összegek vándoroltak külföldre.

A Munkásbank vezetői azzal játszották ki a deviza rendeletet, hogy a szakszervezetek pénzén olyan értékpapírokat vásároltak, amelyeket ki lehetett vinni külföldre, ahol azután értékesítették őket. Főként két szakszervezetnek sikerült hatalmas összegeket külföldre juttatni. Az egyik a fémmunkások szakszervezete, a másik az élelmezési munkások szakszervezete. Ezek a fent leírt módon tízmillió sillinget siboltak át az osztrák határon külföldre. A fémmunkások szakszervezete maga ötmillió sillinget utaltatott át Zürichbe, a Fémmunkások Internacionáléjához. Négy aláírásra volt szükség, hogy a svájci bankok ebből a pénzből a legkisebb összeget is folyósítsák. A négy aláíró ezek voltak: Ilg svájci munkásvezér, a Fémmunkások Internacionáléjának titkára, Bauer Alajos akkori osztrák nemzetgyűlési képviselő, Kogler és Schafranek akkori bécsi városi tanácsstagok. Ebbe természetesen belefolyt a II. Internacionálé titkára, dr. Adler Frigyes is, aki az osztrák szociáldemokrata pártra és a szakszervezetekre is nagy befolyást gyakorolt. Érdekes, hogy dr. Adler a napokban kénytelen volt Svájcot elhagyni. Brüsszelbe költözött és Vanderveldbe, a II. Internacionálé elnöke mellett ütötte fel főhadiszállását. A titkári iroda tehát elköltözött Zürichből, de a munkások milliói ott maradtak a bankokban.

Amikor a februári forradalom után a szakmai szövetség vette át a szabad szakszervezetek ügyeinek vezetését,

megtörténtek a szükséges lépések, hogy az Ausztriából elhurcolt milliók visszakérüljenek.

A legnagyobb gondot a fémmunkások szakszervezete ötmilliójának visszaszerzése képezte. A többi szakszervezetekkel folytatott tárgyalások során megegyezés jött létre a pénzek visszahozatalára nézve. Most kiderült, hogy detektívek kíséretében Bauer volt képviselő és Vogler volt városi tanácsstag Zürichbe utaztak, hogy ott Ilg titkárral tárgyaljanak az ötmillió silling visszaadása ügyében. Hosszas tanácskozás után létrejött a megállapodás a Fémmunkás Internacionálével, amely szerint az összeget havi részletekben fogják visszajuttatni Ausztriába, de csak azzal a feltétellel, hogy csakis támogatásra jogosult tagok részesülhetnek pénzbeli segélyben ezekből a milliókból.

Bauer és Vogler a detektívek kíséretében visszatértek Ausztriába. Néhány hónapig csakugyan pontosan érkeztek a részletek Zürichből. Az ötmillióból néhány százezer silling jött vissza.

De csakhamar ismét konfliktus tört ki a „támogatásra jogosult” kifejezés miatt. A zürichi Internacionálé azon az állásponton volt, hogy csak azok jogosultak támogatásra, akik a régi fémmunkásszakszervezet tagjai voltak. Ezzel szemben a szakmák szövetsége kijelentette, hogy a fémmunkások szervezetének valamennyi, tehát új tagjai is támogatásra jogosultak. A vita eldöntetlen maradt, mire a zürichi Internacionálé a további részletek folyósítását beszüntette.

Miután a szakmai szövetség békés uton nem tudott megegyezni a zürichi Internacionáléval, pörös utra terelődött az ügy. A szakmai szövetség azon az állásponton van, hogy ő az utódja a szabad szakszervezetek szövetségének és így egyedül ő jogosult rendelkezni az osztrák munkásság pénzével. Előbb megkísérelték a svájci követségek útján a megegyezést, ez a kísérlet azonban nem vezetett eredményre.

Most megkezdődött az élmunkásoké ahhoz a pörhöz, amelyet az osztrák szakmai szövetség Zürichben meg fog indítani a Fémmunkás Internacionálé ellen az ott letétben levő munkáspénzek kiszolgáltatására.

Nemzetközi jogáskörökben, de minden ország munkástáborában is érthető érdeklődéssel tekintenek a szokatlan pör kimenetele elé.

— Vajjon miért feneklik meg minden akció, amely a bankok fuzójára irányul?

A cár vadászni ment és eltévedt. Elindult egy folyó mentén és fáradtan, éhesen egy faluba érkezett, ahol betért a korcsmába. A zsidó korcsmáros minden jóvel ellátta az idegen urat, aki evett, ivott és távozás előtt így szólt:

— Nagyon hálás leszek azért neked, hogy jót tettél velem. Felírta a zsidó nevét és eltávozott.

Néhány nap múlva parancs jön az előljáráásra, hogy a zsidót azonnal szállítsák Szentpétervárra. A zsidó nagyon megijedt, de nem volt mit csinálni, menni kellett.

Péterváron a cári palotába vitték és csakhamar a cár előtt állt.

— Derék ember vagy, — mondta a cár — jót tettél velem, most én megjutalmazlak. Nézz ki az ablakon és válaszd ki magadnak azt a házat, amelyik legjobban tetszik, azt neked adom, itt fogsz lakni.

— Nem kell, — mondta a zsidó.

— De hát miért nem kell?

— E chelászt engedem majd, hogy a Dovid egymaga maradjon otthon korcsmárosnak a faluban.

A papírkartell egyetlen gáncsa sem sikerül a carei papírgyár ellen

(Carei.) A carei papírgyár nincsen a romániai papírgyárak karteljében. És minthogy nincsen benne,

minőségileg jobb papírt állít elő és olcsóbban is adja, mint a kartelben tömörült gyárak a gyengébb minőségűt.

Ezt a papírgyárak kartelje érthetően nehézményezi és mindent elkövet, hogy ártson a versenytársnak, amely elkövette azt a vakmerőséget, hogy keresztülhuzta a mindenható és szentséges kartel számításait.

Nemrég bejárta a romániai sajtót a hír, hogy

a carei kartelen kívüli papírgyár ellen merényletet készítettek elő.

Fel akarták robbantani a gyárat, a terv azonban idejében kitudódott, így aztán a merényletet megakadályozták. A vizsgálat kiderítette, hogy az ügy mögött a kartel áll, amely még a vizet is el akarta venni konkurensétől, de ez sem sikerült.

A kartel azonban nem akar és nem tud belenyugodni a csufos kudarcba, amelybe minden támadása a carei gyár ellen belefulladt.

A kartel rövid harci szünet után újból megkezdte a támadását a carei gyár ellen, hogy kivégezze vagy pedig belekényszerítse a kartelbe. A napokban egy Jacobi nevű ember hét papírgyár nevében feljelentést nyújtott be az iparügyi minisztériumhoz. Feljelentésében a legnagyobbfoku szabálytalanságokkal vádolja meg a carei gyárat és azt kéri a minisztériumtól, hogy

szüntesse be a gyár működését.

A feljelentésnek az lett a következménye, hogy a minisztérium kiküldte Anastasiu vezérfelügyelőt a carei papírgyár megvizsgálására.

Anastasiu vezérfelügyelő alapos vizsgálat után mindent a legnagyobb rendben talált és erről megtette jelentését a minisztériumnak.

A kartelnek ez az offenzívája is kudarcra végződött. Ezzel azonban aligha ér véget a háborúság a papírfronton, ha csak Manolescu-Strunga miniszter, aki a cement és üvegekartell már megrenszabályozta, le nem törli a papírkartell hatalmát. Erre pedig valóban nagy szükség lenne.

Arad előkelő közönsége

GH. ILICA

cipőszalonjában, str. Românului

(Bohus-p.) szerzi be cipőszükségletét

Orvosi rendelésre gyógycipők, betétek, lúdtalp, bökasüllyedés és talp-süllyedés ellen nagyon olcsó árban készülnek.

Mi köze Strezának a bundához?

Egy aradi ujságíró kinos esete a bankigazgatóval

(Arad.) Az egyik aradi napilapban nyílt levél jelent meg egy aradi bankigazgatóhoz címezve. Ebben a levélben egyik ujságíró-kartársunk — egy aradi napilap munkatársa — kemény hangon visszautasítja azt a modort, amellyel a bankigazgató a hozzá információért fordult ujságíró elutasította és kioktatta, hogy

az ujságok foglalkozzanak inkább Strezával és ne az ő dolgával, ne a feleségének a rejtélyes bunda-ügyével.

Az önérzetes nyílt levél minden sorát aláírjuk, csupán abban nem értünk egyet kollégánkkal, hogy

nem nevezte meg a bankigazgatót.

Ezt nem tette helyesen, mert Aradon több bankigazgató van, aki joggal neheztelhet, amiért a névtelenség palástjába takarják azt, aki nem ismeri a sajtó hivatását.

Nem ismerünk Aradon egyetlen bankigazgatót se, aki a hozzá információért forduló ujságíró górombán elutasítaná és kioktatná arra nézve, hogy mivel foglalkozzék lapjában.

Egy kivétel akadt azonban. A szóbanforgó bankigazgató, aki nem más, mint Friedland Ionel, a Societatea Bancara aradi fiókjának igazgatója. Meg kellett volna nevezni, hogy a nagyközönség ne találgassa, vajjon ki lehet az a bankigazgató, aki... stb.

Ennyit előljárójában. És most nézzük, mi történt? Friedland Ionel bankigazgató felesége kölcsön adta hűgának a bundáját. Bizonyos, hogy a bunda nem volt új, mert kizártnak tartjuk, hogy új bundáját bármely uriasz szony kölcsönadja, még ha a saját nővére is kéri. Nem hihető, hogy a bunda új lett volna már csak azért sem, mert Friedlandné nővére a színházban letette a ruhatárba. Új bundát a hölgyek a színházban nem szoktak a ruhatárba helyezni, hanem magukon hagyják a nézőtéren, hogy ismerősök és ismeretlenek lássák, irigyeljék és pukkadjanak. Ez már hozzátartozik a bundához. Elég az hozzá, hogy Friedland Ionelné nővére hazajött a színházból, egy bundában, amelyről

a nővére azt állította, hogy nem az ő bundája.

Nosza megtették a rendőrségen a feljelentést és nagyöszszegű kártérítést követeltek a színházi ruhatárostól. Edig szól a Friedland-féle bunda históriája.

Csakhogy... Nos igen... Csakhogy valami nem egészen

stimmel ebben a bunda-ügyben, amely hamarosan elcsendesedett. Ez pedig... hogy úgy mondjuk... különböző híresztelésekre ad alkalmat. Ha egy valódi bundát elcserélnének egy nem valódira, lármát szokás csapni. Hátha megkerül a valódi. Egy aradi nagykereskedő alakásáról eltűnt bundája miatt nemrégén alarmirozta az egész várost. Igénybe vette a sajtót, — állandóan telefonált a kiadóhivatalokba, — mindennapos vendég volt a rendőrség és jutalmat helyezett kilátásba a nyomravezetőnek. De ebben a Friedland-féle bunda-ügyben beállt hirtelen csendbe mindenki azt magyarázhatja bele, amit éppen akar.

A bunda-ügyben kért felvilágosítást Friedland Ionel bankigazgatótól az ujságíró. Nem a saját kíváncsiságát akarta kielégíteni. Neki igazán mindegy, hogy tényleg elcserélték-e Friedlandné önegysága bundáját vagy sem. Az ujságíró az olvasó közönség kíváncsiságát akarta kielégíteni. A nyilvánosságnak akart beszámolni a bunda-ügy jelenlegi állásáról. Mert ez a Friedlandné-féle bunda-ügy már nem a bankigazgató legsajátabb magánügye.

A beszélgetés megtörtént, tehát már nem magánügy.

A közönség pedig elvárja ujságjától, hogy **mindenről beszámoljon, ami a nyilvánosság előtt történt.**

Még a Friedland-féle bunda-ügyről is. Ebben a tekintetben tehát nincsen igaza Friedland Ionel bankigazgatónak. És nincsen igaza abban sem, hogy az ujságok foglalkozzanak inkább Strezával. Friedland Ionel bankigazgató bizza csak az ujságírókra az ujságcsinálást. Elvégre

ő maga is földhöz csapná az ujságot, ha kizárólag csak a strezai tárgyalásokról közölné tudósítást

és semmi másról sem emlékeznék meg. A közönség nemcsak Strezára kíváncsi, de kíváncsi arra is, hogyan is áll voltaképen Friedlandné önegysága bundájának ügye. Elcserélték-e a bundát, vagy nem cserélték el? Ez itt a kérdés. És erre a kérdésre kért határozott feleletet a közönség számára az ujságíró. Hogy Friedland Ionel bankigazgatónak kellemetlen a bunda-ügy, az kétségtelen.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

divatáruháza Arad, str. Bratianu 2.

Mélyen lezárt árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oooooo

Simon Böskééknél minden esztendőben...

A lapok részletesen foglalkoznak egy újabb válási hírrel, Simon Böske és Brammer Pál válásával. Mi sem térhetünk ki ennek a „társadalmi” ügynek ismertetése elől.

Simon Böskééknél, minden esztendőben, válási pietykákat terjesztenek bőven...

Ebben az évben, úgy látszik, igaz a hír, hogy az 1929-es esztendő Miss Európája: Simon Böske és Brammer Pál — válnak egymástól.

Az, hogy válnak-e, majd elválnak. Ez az ő legszentebb magánügyük. Senkinek semmi köze hozzá. Hogy mégis beszélnek róluk, annak több oka van. Az egyik ok az, hogy Simon Böske, pont azon a napon, amikor névrokona, Simon Judit bevonult a Városiba, megszűnt városi lakos lenni. Visszautazott Keszthelyre, a szülői házba.

A másik ok az, hogy férje, Brammer Pál sulyos feltételű pisztoly-párbajt vívott Jób Dániel színigazgatóval, akinek úgy látszik, két lovagias ügye akadt egy hét alatt. Az egyiket Hunyadi Sándor irta, a másikat a párbajködex idevonatkozó paragrafusára.

Brammer és Jób összesen hat golyót röpítettek a levegőbe, de ez a happy-end nem nyugtatta meg Simon Böskét, aki — mint beszélük — sirni kezdett a párbajhír hallatára Keszthelyen, a Balaton partján. Sirt a kis asszonyka a Balaton partján...

Mis Európának misze volt egy kicsit az élettől, sőt, egész Európától, — Pestet is beleértve. Biztosan lelkiismeretfurdalása volt. Mert az a golyó a célba is találhatott volna, ha Jób jobban tud bánni párbajpisztollyal. De Jób, akit fütött a „Reménység”, hogy az affér elsimul, nem vett céllövő leckéket, hanem végrendelkezni kezdett.

Roboz, akivel jób-ban rosszban együtt volt, igyekezett kibékíteni a feleket, de Simon Böske férje úgy gondolkozott, hogy ki mint mer, úgy Brammer és megtartották a párbajt. Háromszri golyó és kétszeri aprópénzváltás után (terembér és orvosok) a „lovagias ügy” véget ért, de nem végződött olyan megható akkorddal, mint a Pesti Színház hasonló című darabja.

A felek ugyanis nem békültek ki. Simon Böske férje ugyanis kijelentette, hogy a kibékülés „Simon”

Ez nem lenne baj, de ugyanezt mondja Simon Böske is, akiből rövidesen miss válóperes hölgy lesz. Miss Európára — úgy látszik — semmi hatással sincs névrokona Sir Simon, aki mindent elkövet Európa békéjéért.

Bevásárlás előtt tekintse meg Szántó és Komlós ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. A R A D, Színházépület.

A helyzet tehát az, hogy nemesak az európai, hanem a Miss európai helyzet is felborult.

Leírtuk ezeket a sorokat, mert nem térhettünk ki Budapest leg-
égetőbb problémája, a Simon—Brammer-ügy elől. Mert ez az „édes”
város tudja, hogy mivel kell törődni most, egy esetleges új világégés
előtt. Fegyverkezés ide, berlini konferencia oda, Moszkva emide, ma-
gyar választás amoda, Pest nem törődik a gazdasági krízissel, a japán
veszedelemmel, Hitlerrel, Edennel, Lavallal, az általános német véd-
kötelezettséggel, azzal, hogy nyakunkon egy új háború.

Pestnek nincs jobb dolga, mint Brammerrel törődni. Sir Simon
nem érdekli Pestet, csak Böske Simon. No meg Jób Dániel, aki bibliai
vezeték és keresztnevéhez egyáltalán nem alkalmazkodott ezuttal.

Jób nem volt béketűrő. Legalább is ezt bizonyítja a háromszori
golyóváltás. És Dánielt bedobták ugyan a párbajterembe vérre éhes
párbajsegéd-oroszlánok közé, de az oroszlánok nem hunyázkodtak
meg, hanem talán dühösekké váltak egy kicsit, hogy nem folytatták a
párbajt végkimerülésig.

Erről a párbajról beszél egész Pest. Mintha a pestieknek csak ez
a pár bajuk lenne.

i—ó

A szerencse...

Az Iliescu Bankban az érdeklődők kézről kézre adják az ajtót.
Kérdésünkre megtudjuk, hogy a 117889 számú első sorozatu pótsors-
jeggyel az Iliescu Bank egyik kliense egy vidéki családostatiszt
kiskorú fia nyert egy milliót. A milliót a maga egészében megnyerte
a 1/4 sorsjeggyel, minthogy a nyeremény osztatlan.

Az 58303 II. sorozatu sorsjegyet postán rendelte az Iliescu Bank-
tól egy dorohoi-i mesterember és a sorsjeggyel százezer leit nyert. Az
Iliescu Bank nap-nap mellett terjeszkedik és hirtelen már tulment Erdé-
lyen. A nyerőt sikerült telefonhoz hívni. Meg van lepve: a meghatott-
ságtól csak dadogva beszél, a végén is a postáskisasszony tolmácsolja
a beszédet.

Kettőszázötvenezer leit nyert a 298774 II-ik sorozatu pótsorsjegy-
gyel a cluji Kereskedelmi Hitelintézet egyik turdai és ugyan ezen
szám első sorozatával a cluji Economia egyik satu mare-i kliense.

Barabás Lajos famunkás Clujról az Iliescu Bankból vásárolt 15461
számú sorsjeggyel ötvenezer leit nyert. Kimegyünk hozzá. A Hegy-
alatti utcában lakik egy cipész családnál. Heti keresete 300 lei, eb-
ből tartja fenn magát és ebből tette félre a sorsjegye árát is. Fia-
tal, 21—22 éves ember, se apja, se anyja, nem sokat tudunk tőle kér-
dezni, mert siet a gyárba, de már is vesz egy újabb sorsjegyet és
10 drb. Kisebbségi Újságíró sorsjegyet.

Az Iliescu Bank eladásában a 127416 számú 3-ik sorozatu pótsors-
jegy ötvenezer leit nyert. Tulajdonosa egy cluji nyugdíjas, aki elma-
radt nyugdíját bönokban kapta ki és ebből vásárolt egy negyed sors-
jegyet és persze az egész 50.000.— leit kézhez kapta.

Igy jutnak vezető szerephez az erdélyi főelárusítások, különösen
a cluji Iliescu Bank és Kereskedelmi Hitelintézet.

Beszélgetés egy hiénával, aki jó ember

1.

(Timişoara.) A hiénával természetesen nem az állatkertben, hanem egy árverésen találkoztam.

A hiéna nem volt egyedül. Tizenketten árvereztek egy szegény öregasszonynál. Már a kredencen tul voltak.

**Az ebédlőasztalra sirva borult rá a szegény, öreg
nénike.**

Durván kihuzták alóla. Az öreg asszony egy kopott biedermaier karosszékbe roskadt. A mi hiénánk ráncigálta le a karosszékről.

Egy vázát szorosán magához ölelt szegény öreg. Majdnem eltört az antik porcellán, amikor kiragadták a kezéből.

Nem maradt mást a lakásban,

csak egy ágy, egy asztal, két szék és néhány ágyneműdarab.

Olyan volt a lakás, mint egy sivatag. Direkt passzolt az ottlevő sivatagi hiénákhoz...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az én hiénám, aki a legkegyetlenebbül bánt el oda-fent az öreg asszonnyal, csikos mellényének zsebébe mélyesztette ujjait és az arca csupa diadal volt.

Meg tudtam volna fojtani ezt a csikos hiénát.

Ő pedig, mintha kitalálta volna gondolataimat, az ucán hozzámfordult:

— Maga most utál engem, nemde?

— Dede.

— Tudom. Minket mindenki utál. Aljas hiénák vagyunk. Az árveréseken kifosztjuk az anyagi halottat. Pedig...

Felfigyeltem.

— Pedig így is van. Talán nem?

Elkomolyodott.

3.

— Nézze kérem, a közönség magáévá tette a hiéna

Societă
Italiana

Industria Cucirini, Arad

Fabrica de Ață - Arad, Str. Alexandri 2. - Telefon 360

— Kincsnél, gazdaságnál is többet ér a valódi DIANA.
Egészséges és beteg egyformán áldja a DIANA jó hatását.

szót. Elneveztek bennünket hullarablóknak. Pedig néha nehéz pénzeket fizetünk ki egy-egy szoba butorért vagy üzleti berendezésért. Mi igenis, tisztességesen keressük meg a kenyerünket.

**Allitom, hogy sokkal többet adunk az áruért a li-
cítálás miatt, mint amennyit egy kereskedő adna.**

Jobban jár, aki árvereztet és jobban jár az is, akit árvereznek.

— Szóval...

— Szóval mi nem vagyunk rossz emberek. Mi már a tragédiához érkezünk. Amikor megjelenünk a lakásban, akkor az a butor már régen nem azé, akinek a szive fáj érte. A butor már az ügyvédé, vagy a háziuré.

— Nem szorul össze a szívük, amikor siró öreg asszonyok legkedvesebb butordarabját szállítják el?

— De összeszorul. Hányszor szeretném kifizetni azokat a régi, kopott karosszékeket és otthagyni az öreg nénikéknél.

— Akkor miért nem teszi meg?

— Mert másnap, vagy még ugyanaz nap, újra lefoglalnák. Nincs értelme. És különben is ez olyan, mint ha egy villamoskalauzt megkérnénk, hogy szállítson ingyen egy utast a Gyárvárosig és erre a kalauz azt mondaná, hogy nem teheti, de ad hatvan lejt, üljön be az illető egy taxiba és azon menjen a Gyárvárosba!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

4.

— Még kisül, hogy maga jó ember.

— Kérem, én nem akarok dicsekedni, de úgy gondolom, minden nap kapok egy bummerlit azoktól, akik a jócselekedeteket jegyzik fel a menyországban.

— Talán azért, mert szinte vájkálnak a fájdalomban?!

— Azért nem. De kérdezze csak meg rólam az embereket az ócskapiacon. Én minden este parizert, szalámit osztok szét köztük, hogy ne tegye tönkre az örökös kenyérevés a gyomrukat.

— Ez komoly?

— Igen. És az is komoly, hogy a házamban tizenhét lakó közül hatan részben egy, részben másfél év óta nem fizettek házbért, mert munka nélkül vannak és betegek is vannak a lakásban.

— Nem lakoltatta ki őket?

— Mi vagyok én, vadállat?

5.

A hiéna noteszt vesz elő és olvasni kezd belőle.

— Én készpénzben ezerötszáz lejt osztok ki havonta a szegényeim között. Természetben legalább kétezret. Én tulajdonképpen csak butorokkal foglalkozom, de azért

ruhákat is vásárolok az árveréseken, mert így olcsón jutok a szétosztáshoz szükséges holmikhoz. Nem akarok dicselkedni, de ha nincs árverés, akkor órákat eltöltök a élelmiszerüzletek előtt. Várom, hogy szegény emberek jöjjenek az izes falatokkal teli kirakatok elé. Aki sokáig nézi a kirakatot, annak veszek virslit. Higyje el, nagyon jó jónak lenni. Boldog vagyok, ha látom, hogy egy szegény, éhes ember jóllakott.

A póstahivatal elé érünk. A hiéna bemegy, én megvárom. Két perc múlva kijön. A pénzesutalvány szelvényét a tárcájába akarja tenni. Nem akarja megmutatni. De én gyanut fogtam. A hiéna ingerülten nyújtja át a cédulát. Direkt dühös rám. Szemeiben vad tűz lángol fel. Tipikus árverési hiéna! Még a tekintete is gonosz! Igaza van Lombrosónak.

**Ezen az emberen ezer méterről is meglátszik,
hogy mások szenvedéséből élőködik.**

Most szégyenlősen elfordul és én megnézem a cédulát.

Egy Singerné nevű nőnek küldött háromszáz lejt.

— Ki ez a Singerné? A szeretője?

— Dehogy, — válaszolja halkán. — Az öreg asszony, akinek a karosszékét száz lejért megvettem az árverésen.

Csak „komisz” árverési hiénák ne lennének a világon...!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ZWACK

Likör, rum és cognac-gyár

ARAD, Strada Mircea Stănescu Nő. 1.

Világhírű „Unicum” gyomorerősítő ital. Összes gyártmányai az ország legelőkelőbb márkája. Minden ital, fűszer és csemegekereskedésben kapható.

HOTEL

CENTRAL

ARAD

Központi fűtés! Hideg és meleg folyóvíz! Példás, figyelmes kiszolgálás! Ragyogó tisztaság! Meglepően olcsó árak! Kereskedőknek és utazóknak nagy kedvezmény!

Emberkék a pályaválasztás keresztutuján

(Timișoara.) Egy kis próbát akartam rendezni arra nézve, milyen foglalkozást választanak egész fiatal lányok és fiuk? Apróhirdetést tettem közzé és erre seregestől jöttek a jelöltek.

— Manikűrös kisasszony szeretnék lenni -- jelentette ki egy csinos leány.

— Miért éppen manikűrös? — kérdeztem.

— Azt gondolom, nagyon szép foglalkozás, hogy az ember hölgyeket és finom urakat kiszolgál. Könnyű és egyszerű munka. És aztán beszélni is lehet. Meg, tetszik tudni, annak is nagyon örülök, hogy fehér munkaköpenyem lesz.

— Fogadni mernék — szólok hozzá — hogy maga már felpróbálta a tükör előtt a fehér kabátot. Ugy látom, magából jó manikűrös kisasszony lesz. Magának már nincs szüksége tanácsra. De legyen elkészülve rá, hogy esetleg munkanélkül marad, mert sokan vannak ezen a pályán.

— Ne tessék engem féltetni. Ha nem fogok üzletben dolgozni, majd házhoz járok. Rám kell bízni. Megfogok élni.

Ezt el is hiszem. A leány csinos és kissé szemtelen az arc kifejezése. Valóban nem kell féltetni. Ez meg fog élni.

Hogy hányan tisztelegtek nálam? Elég sokan. Az egyik elárúsítónő akar lenni, a másik gépiró-kisasszony, a harmadik filmművésznő. Olyan is jelentkezett, aki szobalány, vagy pláne szakácsnő szeretne lenni. A legtöbbje könnyű foglalkozás után vágyódik, olyan után, ahol esetleg mégis alkalom kínálkozik jól férjhez menni vagy gazdag és bőkezű barátot szerezni.

Jöttek fiuk is. Érdekes megemlíteni, hogy alig néhányan választottak intellektuális pályát. A mai gyerekek már ismerik azt a nagy nincstelenséget, amely az intellektust fojtogatja. Eleget hallja a felnőttektől, hogy nem érdemes diplomát szerezni, mert minden diplomás pálya tulszuffolt és nem lehet megélni. Voltak a fiuk közül olyanok, akik suszterek, szabók, pékek, orások, asztalosok és lakatosok akarnak lenni. A legtöbbje azonban mechanikusnak, soffőrnek és pilótának készül. Ime a technika százada. A jövő generáció foglalkozásbeli ideálja. Megkérdem az egyik fiútól, miért akar mechanikus lenni?

Mert gépekkel kell dolgozni, meg aztán mechanikusra mindenhol és mindig szükség van. És tetszik tudni azért is, mert a motoroskerékpáromat, ha majd lesz, magam fogom reparálni.

Indoknak elég őszinte.

Egyetlen fiu akadt, aki azt mondta, hogy nagykereskedő lesz. Az apja is az. Duszgazdag ember. Nem nagy lumen. A fia sem az. Talán ezért nem vágyódik más hivatás után. Pedig pénzé lenne hozzá. Olyan azonban egy sem volt a jelentkezők között, aki író szeretne lenni. Hát nincs igazuk?

HIRDESSEN
az „ERDÉLY ÉLET“-ben!

Bengáli.

A Paramount-gyár áldozatkészsége és vezetőinek zsenialitása legyőzte a lehetetlent

Négy évvel ezelőtt az angol könyvpiacra regény jelent meg, melynek szerzője Yeats-Brown Francis, címe pedig „Egy bengáliai lándzsás életei”. Az első hónapokban nem nagyon fogytak a példányok. Mi volt ennek az oka? Talán az, hogy a közönség a bengáliai lándzsás alatt holmi hindut vélt, avagy pedig a címben ez a szó „életei” spiritizmusra vonatkozott? Ki tudna erre megfelelni. Egyszerre aztán elterjedt a híre, hogy a Paramount megvásárolta a regény filmesítési jogát. Annak is híre terjedt, hogy Schoedsack neves kutató, akinek „Chang” és „Rango” című filmjei világszerte ismeretesek, expedíciót szervez, hogy a felvételeket Indiában kezdje meg.

Ennek immár négy éve. A lapokban nagyritkán megjelentek a híradások, hogy a film jönni fog, de azután sem lehetett hallani róla. 1934 őszén azután jelentették a lapok, hogy a film befejezés előtt áll. És most, öt évvel a felvételek megkezdése után, tényleg elkészült és bemutatásra kerül.

A film elkészítése közben különböző nehézségeket kellett leküzdeni. Halasztást szenvedett a film elkészítése nem utolsósorban azért, mert milliókat kellett elkölteni, hogy olyan felvételeket vegyenek, amelyek megfeleltek a tárgy nagyszerűségének, továbbá a tájak és környezet eredetiség-követelményeinek. Amikor Schoedsack 1930-ban felszerelte expedícióját és elhagyta a brit területet, mindeki a fejét csóválta. Kipling rajongói és minden újságolvasó, aki figyelemmel kísérte Amanulla országának veszedelmek gazdag és változatos eseményeit, elképzelhette, milyen veszedelmes tehát egy ilyen vállalkozás.

De hadd mondja el maga Schoedsack maga, hogyan dolgozott a Khaiher-hágón.

— Miután az angol-indiai kormánytól megkaptuk a hozzájárulást, hogy felvételeink alatt katonai védelemben részesüljünk, elindultunk Delhiből motívumok keresésére Peshawarba, amelyet ugyyszólván főnádisszállásunknak rendeztünk be. Ez a város a legnagyobb erősség India északnyugati határán és éppen túlvolt a vad hegyi törzs, az arditik ostromán. Nem kell azt gondolni, hogy valami különleges okkal fel lehet bízni ezeket a vad hegyi törzseket harci vállalkozásra. Szó sincs róla. Mindig és minden alkalom híján készek háboruszkodni. Az én véleményem szerint minden kormánynak ellenségei, mert mindennek ellene vannak, ami őket életük céljától eltávolítja. Ez pedig abban áll, hogy mindenkire lőhessenek és magukat lelővehessék. A háboru a gondolkodásuk ABC-je és a legcsekélyebb eset is elegendő, hogy kitörjön a viszály személyek, családok, egész falvak és törzsek között. Ezeknek a vad törzseknek becsületügyi kodexe épp oly komplikált, mint amily veszedelmes. Egy azonban bizonyos: a kodex végcélja a küzdelem. Nem olyan egyszerűen ismeri ki magát

**Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET”-ben**

az ember és bizony sok minden történt, amíg hozzászoktunk azokhoz a különös „gentleman-megjegyzések”-hez, amelyek a világnak ebben az eldugott zugában léteznek.

— Peshawar és Kahat között, mely utóbbi félszigetszerűen nyúlik bele angol-indiai területbe, ut huzódik, amelyet tekintélyes évi fizetés ellenében az angolok is használhatnak. Megegyezés értelmében ezen az uton reggel 6 órától délután 5 óráig nem szabad lövöldözni. Aki ez idő alatt lövöldöz, azt pénzbüntetéssel sújtják. De mihelyt az ember ráteszi a lábát erre a „semleges” utra, máris a hegyi törzsek törvényei érvényesek. Néhány nappal megérkezésünk után egy magasrangú angol tisztviselő hivatalos látogatást tett nálunk. Az Angliával „békében” élő valamennyi törzs főnökei ott lovagoltak az uton az angol funkcionárius kíséretében. Hirtelen lövés dördült el és az egyik emir holtan terült el az angol ur kocsija mellett. Megszámlálták a jelenlevőket. Az egyik kán hiányzott. Gyorsan üldözőbe vették és utol is érték. Minden további nélkül elővette pénzes zacskóját, amelyben 20 ezer rupia volt és odaadta az országuti rendőrnek. A lövöldözésért a büntetés! Pillanatnyilag el is intéződött az ügy. De bizonyos, hogy megint viszály támad két törzs között. Ilyen és hasonló esetek napirenden vannak. Néhány hét múlva szinte magától értetődik, hogy egyik bennszülött munkatársunk nem jelenik meg, mert vagy agyonlőtték, vagy az ellenségeit üldözi, vagy pedig érthető okokból hetekig vagy hónapokig valamelyik hegyi zugban megbuvik, ahová törzsbelije éjszakánként visznek neki ennivalót. Az afgán közmondás ezt mondja: „A halál biztos. De bizonytalan, mikor sujt le ellenséged fegyvere”. Ez a közmondás India északnyugati csücskében örökigazság marad.

Schoedsack és expedíciója szerencsére épségben tért haza majdnem két évi távollét után. Pompás fölvételeket hoztak magukkal a bennszülöttek és őrzőik, az angol lándzsás-ezredek életéből. Ha láttuk a „Bengálok” című filmben ezeket az izgalmas, egyedülálló képeket, joggal állíthatjuk, hogy ismerjük Indiát amelyet azok sem nagyon ismernek, akik ott éltek hosszú ideig.

Soc. Anonimă Română de
Transporturi Internaționale

Schenker & Co.

Sucursala Arad — Telefon 514

Még mindig a könyv a legolcsóbb ajándék!

Bel- és külföldi újdonságok azonnal
kaphatók vagy megrendelhetők

Sándor Ferenc-nél

a megyeházzal szemben

Az egyesült aradi mozik az Erdélyi Élet görbetükrében

— **Beteljesedhetk-e az egyesült mozik vezetőségének az a jóslata, hogy év végére megjavul a helyzet?**

— A szegény Kohn elmegy a templomba és így fohászkodik:

— Uram Istenem, én már nem bírom ezt a daleszt tovább. Nekem és a családomnak nincs mit enni, a lakásunkból kitett a háziur és a végrehajtó elvitte az utolsó párnánkat is. Mondd meg, Uram Istenem, meddig kell még így szenvednem?

Meghallja ezt fenn az erkélyen a samesz, aki éppen a női karzatot takarítja és tréfából ünnepeyes hangon leszól:

— Nyugodj meg, Kohn, a te szenvedésid már csak egy évig fognak tartani.

— Hogyan, — kiált fel boldogan Kohn, aki azt hitte, hogy égi szöveget hall — egy év múlva vége lesz a daleszomnak?

— Nem, addigra megszokod.

— **Hogy lehet az, hogy a magán- és városi mozik egyesüléséből véd és dacsözvetség született?**

Kohn Móricka Grünéknél volt látogatóban és amikor hazajön, büszkén meséli anyjának, hogy mennyire megdicsérték őt a Grünék.

— Mit mondtak? — érdeklődik boldogan Kohnné.

— Azt mondták, hogy nem értik, hogy lehet neked, meg a papának egy olyan szép gyerekük, mint én.

— **Mi lesz akkor, ha az egyesüléssel sem lehet meggyógyítani a beteg mozikat?**

Kohn a nyáron egy eldugott kis sváb fészekben nyaralt. Egyszer megkérdezte a házigazdát:

— Mondja csak, Huber ur, hol lakik itt az orvos?

— Nálunk nincsen orvos, — felelte a sváb.

— Nincsen orvos? Akkor mi történik maguknál a betegekkel?

— Nálunk a betegek természetes halállal balnak meg.

— **Hogy lehetett a mozik betegségére következtetni abból, hogy hirtelen egyesültek?**

Kohn beállit a rabihoz és néhány zavart köhintés után kivágja:

— Rabilébn, én szeretném a Kohn Esztikét feleségül venni.

A rabi tágranyilt szemekkel néz rá és így szól:

— Kohn, az Istenért, hiszen neked van feleséged!

— Igen, — szól Kohn — de már köhög.

— **Megvoltak-e a mozik egyesülésének előfeltételei?**

Arisztid találkozik a korzón Taszilóval. Azt mondja neki:

— Na, mi az, kéchlek, egyedül, egyedül?

— Igen, kéchlek, — feleli Tasziló — én nagyon szechetem a magányt, szechetek egyedül sétálni.

— Én is, kéchlek, — mondja ujjongva Arisztid — talán ezentul együtt sétálhatnánk.

**200 lei nem
sokat jelent...**

A III osztály huzása:

1935 május 15

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ujítsa meg azonnal sorsjegyét!!!

**De egy 200 leies
osztálysorsjegy
milliókat jelenthet!!!**

Ne várjon a vevőre,

menjen elébe a reklámjával. A jó reklám biztos sikert jelent. Kár minden baniért, amit rossz propagandára ádoz

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hirdessen általunk a városi és vidéki autóbuszokon, mozikban, a strandon, uccai hirdető és villanyoszlopokon, vasuti állomásokon, sporttelepeken, vagy olyan szabadteri reklámlehetőségek formájában, melyek városi vagy állami bérlemény tárgyát képezik.

Vállaljuk speciális fényreklámok tervezését és készítését

Gyors, megbízható és olcsó az „AGGE“-reklám, tehát időt és pénzt takarít meg, ha hozzánk fordul. Teljes felelősséggel vállalunk különleges propagandát az ország bármely részében. „AGGE“-reklámvállalat erdélyi központja :

Arad, Bul. Reg. Ferdinand 19. - Tel. 525.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Figyelem!

Figyelem!

Olcsóbb lett a Caola szappan

1 nagy Caola szappan | összesen **30**
1 doboz Caola vitaminos krém | Lei

A CAOLA SZAPPAN

a legjobb illatosított, legkiadósabb neutralis pipereszappan.

A CAOLA VITAMINOS CRÉM

fiatalítja és szépíti az arcbőrt. Minden család nélkülözhetetlen bőrápolószere. Tegyen Ön is egy kísérletet. Csak szaküzletben kapható.